

Leto III

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 13

Naročnina: letno Din 24.—
polletno „ 12.—
četrtletno „ 6.—
za inozemstvo letno „ 36.—
Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

ZBOR — JNS

»Ne moreva se midva razumeti?
To služi mi le v čast! Tvoj svet ni
moj...«
Sekspir.

»Jutro«, ki dne 7. t. m. ponatiskuje napad celjske »Nove dobe« na nas (o čemer smo pisali že v zadnji številki našega lista), dodaja temu napadu cvetko, na katero se radi njene izredne značilnosti danes zopet vračamo, in ki se glasi dobesedno tako-le:

»Mi samo še dostavljamo, da se nam smili mladina, ki ne sme misliti in mora samo izvrševati povelja svojega vodje in njegovih malih vodičev, pa tako zapravlja čas in ustvarja žrtve za nekaj, kar ne more mladim dušam trajno nuditi zadoščenja.«

Pomislite samo! Purgarjem, ki so zaprli svoje možgane, če že ne prej, pa najpозnejše takrat, ko so zlezli s šolskih klopi, se naenkrat smili mladina, ki ne sme — misliti!! To je prav tako, kakor če bi se smilila mutcu riba, ki ne sme govoriti ali pa, če bi se le-ta smilila otroku, ki se vode boji, češ, da je revca riba vedno mokra...

Naša mladina se zahvaljuje »Jutru« za njegovo sočutje, toda njej se še mnogo bolj smili »Jutrova« mladina, kolikor je je sploh še ostalo, katere ves program je vihteti kadilnico pred uglednimi voditelji in se z njimi fotografirati, zapravljal čas z elitnim plesom v predpustu, s flirtom v postu in predpustu, z radiom v lokalu in poklonitvenimi »tekami« v »večnem mestu« ali zastonj počitnicami ob obalah sredozemskega škornja...

Da pri JNS nihče ne ustvarja, niti ne podnaša **kake žrtve**, vemo še predobro. Gornji program namreč nudi **purgarsko zadoščenje** skozi vsa študijska leta, če že ne duši, pa vsaj telesu **brez vsakršnih žrtv**. In tisti, ki ta program dajejo, se s tem ne izpostavljajo **prav nobeni nevarnosti**, ker le-ta ni **nikomur nevaren**, razen tistim, ki se ga tako navdušeno **oprijemljejo**...

Pri Zboru pa je res **malo drugače!** Tam vodje in »vodiči« ne samo da **ustvarjajo žrtve**, temveč celo **prednjačijo** v njih podnašanju! Veliki vodja pa prevzema **javno polno odgovornost brez vsake imunitete** za reči, za kakršne so **ravno v najnovšem času dokazali JNS slovenski »velikani«**, da z vsemi svojimi **imunitetami še pomisliti ne smejo!** Zato doživljajo poraz za porazom, nudijo se venomer tudi za majhno ceno, da bi jim ne bilo treba še naprej jesti »grenkega kruha opozicije...« V svoj voz želijo vpreči Sokolstvo, mladino in vse svoje nacionalne in kulturne organizacije. Povsod pa naletijo na odpor — posebno pri mladini, ki jim trumoma uhaja k nam — ker mladina išče samo resnico in **vzame vse zares**. Odtod tudi tista velika jeza na nas... Najnovejši fiasko to samo potrjuje. Grozdje je sladko — samo previsoko visi...

Zboraška mladina pa, sprejemajoč žrtve na sebe, sledi z največjim navdušenjem svojemu vzoru, vtelesenemu **junaštvu in mučeništvu!** Zato se tej mladini tudi ne more zgoditi, da bi njen veliki vodja kdaj bežal pred — avtobusi in da bi njeno jugoslovansko zastavo kdaj **reševali drugi**, kakor je zboraška mladina nekoč že morala reševati tako zastavo »Jutrove« mladine zato, ker je šlo za — **jugoslovansko zastavo!**

Puhoglavcev sledi strahopetce na povelje, junak svojemu vzoru-junaku pa **sami iz notranje pobude!** To naj si zapiše »Jutro« za uho! Jugoslavija je **zemlja junakov**, ne pa purgarskih strahopetcev! Zato bo vstala notranje prerोजना iz **žrtv junakov**, ne pa iz strahopetnih političnih in denarnih kombinacij purgarjev. Zato tudi trdimo, da smo **edini nacionalisti**, ker **edini z žrtvami pripravljamo notranje vstajenje Jugoslavije!** Prav je, da nam je »Jutro« povedalo, da **ni zmožno takega nacionalizma!** Nam sicer ni povedalo nič novega, ampak prav

je, da to ve tudi naša **narodna javnost**, da se bo vedela opredeliti, **dokler je še čas!** Zato pa **vsil resnični borci**, kjerkoli bi danes še bili, v — **Zbor!**

Pri tem pa si ne moremo kaj, da ne bi vse take na novo vstopajoče borce takoj opozorili na neko pri Zboru značilno in **neobhodno okolnost**. Zbor zahteva brezpogojno **celega človeka!** Zboru se moraš posvetiti ves z dušo in telo **izčrpajočim delom!** Tako se mu moraš predati, da vzdržiš, — če nisi naravnost atlet, — v prvi črti **le nekaj let**, potem pa moraš, — kakor tudi najboljši borci na fronti, — spet v rezervo, da se odpočiješ in oddahneš. **Čim višji položaj zavzemaš v Zboru, tem bolj prihaja to do izraza.** Tako je n. pr. moral naš vrli tovariš **dr. Čedomil Medinič**, starešina področja v Šibeniku, **iz zdravstvenih razlogov** odložiti funkcijo starešine in ostati samo navaden član Zbora. **Delo v Zboru ne sme zaostajati!** Čim borec na čelu zaradi naporov opeša, ga nadomesti **svež tovariš, pa naprej na juriš, do zmage!** Tako je **zateva časa, tak je tempo dela!**

Več kot navadno je seveda, da tega **starostrankarski purgarji**, ki se niso še nikdar pretegnili pri delu, **ne morejo razumeti**. Najmanj pa to more razumeti ljubljansko večerno »Jutro«, pa je zato, čim je zvedelo za ostavko dr. Mediniča, hitro zapisalo v svoje potrpežljive stolpce, da nekaj v vodstvu Zbora **ni v redu... »Jutro«**, ki je navajeno, da starostrankarski vodja ali »vodič« celo na **smrtni postelji še vedno lahko** ne samo opravlja politiko, temveč tudi še po deset funkcij upravnega svetnika raznih industrijskih, bančnih in drugačnih dobičkanosnih podjetij, čisto prirodno mora smatrati, da **nekaj ni v redu**, če se daje **ostavka**. Oni, ki smatra, da je človek najzrelejši za politiko takrat, ko ima za edini življenjski cilj samo še dobro stolico ali pa, kakor je nekoč beogradska »Politika« pisala, ko je človek že toliko star, da ga niti osa več ne piči, oni ne more razumeti, kako bi se mogel človek v **politiki — izgarati!** Saj politika se po njegovem lahko vodi tudi iz bolnišnice ali kakega podobnega humanega zavoda... Dokler še lahko migaš s prsti desne roke, lahko opravljaš »trudapolno« funkcijo podpisovanja raznih strankinih, tovarniških, bančnih in drugačnih fermanov, za katere vendar vlečeš prav požrtvovalno težke tisočake. Na »Jutrovem« se odlaga funkcije **šele takrat, če se jih več ne izplača** opravljati! Zato seveda po njegovi miselnosti »nekaj ne more biti v redu« z vodstvom, če se funkcije »več ne izplačajo«. In končno »Jutro« vedoma vara javnost, če omenja v zvezi z ostavko dr. Mediniča tudi »ostavko« dr. Danila Gregoriča — ko vendar ves svet ve, da je bil le-ta iz Zbora že izključen. V tem tiči **vsil politika na »Jutrovem!** Tako pojmovanje politike pa seveda **nima nič skupnega z našim pojmovanjem politike, po katerem je le-ta težka služba narodu.**

Vsi tisti torej, ki nameravajo v Zbor, pa nič manj tudi tisti tovariši, ki so že v njem, **se morajo** poleg vsega drugega tudi **zavedati, da se jim politika v Zboru ne bo nikdar izplačala, pač pa se bo politika Zbora izplačala celoti — narodu**, ki jo bo zato tudi znal vrednotiti.

»Jutro« in ostalemu JNS tisku pa **se priporočamo**, naj nam daje tudi v bodoče s svojim bistroumnim in nenamenoma odkritim pisanjem priložnosti, da mu nazorno pokažemo **vso razliko** med njegovim »nacionalizmom« in **našim nacionalizmom**, da ne bo potem raznih čenč o — »cepljenju nacionalnih vrst«...

V Zboru je vse v redu — da bi le pri »Jutru« bilo tako — ali ne?...

VSI V ZBOR

Rajši iščem resnico, kot da jo najdem gotovo. Lessing.

Dimitrije V. Ljotič:

Dr. Maček gre v Beograd

Ta članek je bil napisan še pred odhodom g. Mačka v Beograd. Priobčilo ga je glavno glasilo »Zbor« — »Novi put« v Petrogradu. Radi zanimivosti ga post festum vseeno prinašamo. Ker ima »Zbor« preroški dar, je tudi to pot napovedal pravo. G. Maček je v svoji politični »bistroumnosti« zopet enkrat utrdil in podaljšal življenje tistemu, kar je hotel oslabiti in podreti. Tragedija njegovega sporazuma z 8. oktobra se je ponovila... Uredništvo.

Izgleda, da bo g. Maček vendarle šel v Beograd. Tako bobnajo in grajajo vse vesti.

Za nas, in ne samo za nas, to ni važna stvar; so pa ljudje, za katere je važna.

Za združeno opozicijo je posebno važna. Kajti njena **glavna in edina karta** je ta prihod.

Mi — to se razume — nimamo »korenin v narodu«, kot to tako lepo pripoveduje Združena opozicija. Toda čeprav ima »korenine v narodu« samo Zdr. opozicija — **mi vseeno nikdar ne bi mogli imeti svojega glavnega aduta samo v takem dogodku**, kot je prihod g. Mačka.

Toda zaman tako govorimo, to nič ne pomaga, kot tudi niso nič zalegla naša **svoječasna svarila**, da bi se ne sklenil tisti famozni sporazum od 8. oktobra. Nič ne zaleže — ker si Zdr. op. od tega obiska obeta velike stvari.

Ko bo ta članek zagledal beli dan, bo verjetno g. Maček že v Beogradu — če se kaj drugega ne zgodi. Pa bomo tako kot pri onem znanem sporazumu od 8. 10. 1937 videli mi in vsa ostala javnost — koliko je bilo vika in radi česa.

Tega članka ne pišemo zaradi samega prihoda g. Mačka, temveč da pokažemo in dokažemo svojo **glavno tezo**.

G. Maček bi že davno imel priti v Beograd. Vabili so ga tam in čakali nani. In številne obiske so izmenjavali. Toda **on ni hotel priti.**

30. junija je njegov glavni organ »Hrvatski dnevnik« prinesel članek, v katerem piše nekako tako (pišemo po spominu):

»So ljudje, ki so dolga leta sodelovali s hrvatsko seljačko stranko, pa še vedno ne razumejo, da je njena glavna naloga rešitev **hrvatskega vprašanja**, da pa je **vse drugo postransko** in more priti v poštev šele izza njega. O teh ljudeh se zares more reči, da so **brez političnega smisla.**«

Ta članek je bil napisan, ko je g. V. Vlajić bil kot odposlanec Zdr. op. pri g. Mačku, pa je bil gotovo v zvezi z **nekim predlogom**, ki ga je stavil g. Vlajić, katerega pa je g. Maček ocenil, da **nima zveze z reševanjem hrv. vprašanja**...

No in v kolikor je znano, koliko važnosti polaga Zdr. op. na prihod g. Mačka v Beograd, je dovoljena zelo verjetna predpostavka, da je v tem predlogu bilo **ravno povabilo za g. Mačka, naj gre v prestolnico**.

Tako je pisal dne 30. 6. »Hrvatski dnevnik«. Toda 2. 7. t. l. je bil g. Maček na enodnevnem prebivanju v dravski banovini, in že 3., 4. ali 5. julija je bila Zdr. op. obveščena, da bo g. Maček prišel v Beograd **konec julija**.

Tako je tudi g. Davidović že 6. 7. odšel v Vrnjce, da bi mogel tam preživeti svojih ena in dvajset dni, pa bi le do 28. 7. mogel priti v Beograd k sprejemu g. Mačka.

Tudi g. Stanojević je še pred koncem meseca prišel v Beograd iz svojega Knjaževca — seveda zato, da bi tudi on pričakal predsednika Hrvatske seljačke stranke v Beogradu.

Toda — gosp. Maček **ni prišel**. Čudno je obolel, da se ni vedelo; ali bo sploh prišel, ali bo odložil svoj prihod za en dan ali dva, ali za nedoločen čas.

Ali kmalu zatem se nam zvali teža s prsi... **On pride!** Hvala Bogu! No in sedaj bo najbrž res prišel — če ne pride zopet kak nepredviden slučaj na pot...

Nas pa ni zanimalo to, o čemur smo doslej pisali, temveč to, kar bomo **sedaj povedali**.

Kaj je vplivalo na dr. Mačka, da se skozi leta ne odzove vabilu svojih političnih kompanjonov — in kaj ga je pokrenilo, da se je sedaj iznenada **vendarle odzval?**

Obstoja narod Srbov, narod Hrvatov in narod Slovencev (kot to trdi g. Maček in njegovi kompanjoni) že dolgo — dolgo pa tudi že obstoja **potreba po njihovi slogi** — pa tudi po prihodu dr. Mačka v Beograd.

Toda on skozi leta ne pride.

Nekateri mislijo, da je prišlo do tega pod vplivom onega enodnevnega bivanja dr. Mačka v dravski banovini.

Toda izgleda, da se usoda naše države sploh ne kuje v **njenih mejah**. Niti in mreže se pletejo oddaleč, **izven njenih meja**; tu pa državniki igrajo in delajo po svoji pameti v toliko, v kolikor igrajo po svoji pameti figure v lutkovnem gledališču — kot je to letos spomladi tako lepo povedal naš tovariš A. Lazarević v svojem krasnem govoru o zunanji politiki v Narodni skupščini.

Mi pa smo obveščeni, da je ta nagli preokret g. Mačka **povzročilo obvestilo**, katero mu je 30. 6. poslal dr. Krnjević, njegov »zunanji minister«, ki sedi v **Ženevi** — še vedno.

Obveščeni smo: Krnjević je **židovski zet in mason**; njegova žena je po rodu iz rodbine Hirschler iz Ivanič grada; njen brat je bil obsojen v Berlinu zaradi **komunistične propagande**.

Zidje, masoni, levičarji in ostali njihovi bližnji in daljni prijatelji so **zaradi svojih lastnih interesov** potegnili za vrstico in — g. Maček je **naenkrat prišel** do prepričanja, da je njegov prihod v Beograd **potrben** in koristen — celo za rešitev **hrvatskega vprašanja**.

Samo tako je mogoče razumeti tisti članek iz »Hrvatskega dnevnika« z 30. 6. t. l., v katerem se politični kompanjoni iz Združene opozicije tretirajo kot ljudje **brez političnega smisla**, zato ker **toliko silijo** v g. Mačka, naj pride v Beograd...

Takoj nato pa, čez tri dni — **se situacija popolnoma spremeni** in fronta naglo obrne: in — **evo ga v Beogradu!**

Mogli bi po vsem tem reči s pravico: torej **ni dovolj**, da obstoja »narod Hrvatov« poleg ostalih »narodov« Jugoslavije, pa da se prične reševati njegove težkoče in stiske — **ne!**

Ta »narod Hrvatov« in ostali »narodi države« bi mogli **mirno čakati še sto let** in bi g. Maček mogel živeti dolgo kot Metuzalem — pa on **ne bi niti šel, niti prišel** v Beograd.

Da pa je **le prišel**, je bilo treba, da **židovski zet in mason** dr. Krnjević s svoje **ženevske** opazovalnice javi dr. Mačku **nujno potrebo** za hrv. narod, da gre takoj v Beograd, kjer ga že tako dolgo zaman čakajo...

S stališča g. Mačka spada njegova pot v Beograd torej v resor njegovega »zunanjega ministra« dr. Krnjevića... S te strani torej **nimamo pravice**, da bi se čudili...

Samo ne vemo, če se njegovemu »ministru« ni **zopet dogodila ista nezgoda**, kot tedaj, ko je 11. ali 12. marca t. l. napisal v svojem »izveštaju«, da po zanesljivih ženevskih informacijah z »anšlusom« ne bo nič in da je Sušnikov uspeh **zasiguran**... No če bi samo nekaj ženevskih listov prebral tisti dan, bi videl, da je tako Avstriji kot Sušniku odzvonilo...

G. Mačkova stvar je, da svoje odločbe uravnava ne po interesih »naroda Hrvatov« in njegove zemlje, temveč po migljajih svojega »zunanjega ministra«, ki je slu-

čajno očitno odlično povezan z internacionalnimi klikami in koterijami.

Mi tega nismo napisali, da bi njega prepričali. Ne pišemo niti zaradi Združene opozicije.

Mi pišemo te vrste zaradi našega naroda, izmučenega in delavnega naroda — ki živi na najlepši zemlji z najtragičnejšo zgodovino — naroda jugoslovanskega — da bi razumel in si zapomnil sledeče:

Niti za prihod narodnega voditelja v

prestonico njegove države ni dovolj — kot ljudje mislijo — samo enostavna potreba in stiska naroda —

— ničesar se ne zgodi, o narod, dokler iz ozadja prozornega platna ne potegnejo za vrstico razne internacionalne klike, koterije in organizacije: šele na to potezo TUJE VOLJE se premakne tvoja zgodovina, o narod moj!!!...

A ti, ubožec, si mislil, da je drugače!?

Dimitrije V. Ljotić:

Dr. Maček je bil v Beogradu

Pri sprejemu je bilo zares mnogo ljudi. Presenetilo je to celo njega in njegove politične prijatelje iz Združene opozicije.

Nas pa to ne preseneča. Toliko se je pisalo in govorilo o g. Mačku in njegovem prihodu ali neprihodu, da za ceno take več mesecev trajajoče reklame ni noben čudež, da je bilo toliko ljudi. Čudno bi bilo, da jih ni bilo še več.

Kajti če se prihodu nekega politika v prestolnico lastne države pripisuje tak pomen, kot se je to razširjalo skozi mesece v informativnem, pa celo oficijelnem tisku — potem je zares čudno, kako toliko režiserjev ni zmoglo zbrati še mnogo več radovednih ljudi, kot se jih je ono nedeljo zbralo.

Vendar bi se strašno motili oni, ki bi to ogromno množico ljudi pripisali k Združeni opoziciji. Mnogi so prišli tja iz kljubovalnosti — toda zato z Zdr. op. in z g. Mačkom nimajo vseeno nič skupnega.

Vse to pa omenjamo samo mimogrede. Sedaj pa se ozrimo na politične posledice tega prihoda, razgovorov in resolucij.

Tega dne je bil v glavnem potrjen sporazum z 8. oktobra pr. l.

Ze samó to dejstvo samo po sebi zadostno pojasnjuje naše stališče. Ta sporazum od 8. oktobra je bil v stvari nesporazum. Velik in tragičen ta nesporazum sicer ni za tiste, ki so pri njegovi ustvaritvi sodelovali — ker se dobro zavedajo, da sporazuma sploh nikjer ni. Tega se zaveda g. Maček, pa tudi šefi Zdr. opozicije.

Prav za prav so se sporazumeli samo v tem, da hočejo porušiti to, kar je sedaj tu. Toda niti ene edine besede sporazuma ni o tem, kaj naj bi prišlo na mesto tega, kar se ruši. O tem oni niso smeli niti govoriti, kaj šele, da bi se o tem sporazumevali — ker bi tedaj takoj zazijal med njimi prepad.

Tu pa je ravno politično najslabotnejša točka njihovega dela. To je tako slabotno mesto, da bi v drugačnih razmerah sploh ne smeli stopiti pred resne ljudi, da bi jim zatrjevali, da imajo sporazum. Toda — dolga odsotnost od oblasti, dolga opozicijska doba napravi ljudi slepe, da izgubijo pamet. Z druge strani pa se je v ljudskih množicah nagrmadilo toliko besa in kljubovalnosti, da se v takem stanju more priti prednje celo s praznim kosom papirja, namesto s tekstom, pa bi te mase verjele, da tisti kos papirja zares predstavlja neko ogromno dobro.

Toda ne žele po oblasti, ne nagrmadeni bes, trma in kljubovalnost ne morejo slabosti nekega stališča pretvoriti v njegovo moč.

Sicer bi mogli ljudje zaradi žeje po oblasti in s pomočjo nagrmadenega besa in kljubovalnosti napraviti čudeže. Toda tako velikega čudeža ne zmorejo, da bi svoje nepravilno stališče pretvorili v pravilno, da bi pretvorili zablodo v resnico.

Narodne in ljudske množice so realistične. Pri nas ima kmet pregovor: »Orji z volom, čeprav je slep, dokler ne najdeš boljšega...«

Zdr. op. se tega pregovora ne drži. Ona smatra, da je to stanje treba porušiti glasom sporazuma z g. Mačkom — dasi ravno s tem istim g. Mačkom nimajo nobenega sporazuma o tem, kakšno naj bi bilo novo stanje, ki naj bi ga nova konstituenta (ustavotvorna skupščina) prinesla.

Tako Maček kot Zdr. op. se izgovarjata, da oni suvereni konstituenti ne moreta odrediti ustavo. To pa je samo prozoren izgovor. Oni niso niti smeli, niti mogli (Maček in Zdr. op.) pričeti razgovorov o tem — iz samega strahu, da bi se ne razpršili in razšli — kaj pa bi potem še ostalo Zdr. opoziciji? S čim naj bi se potem bojevala, da bi prišla na oblast? Saj ji je ta sporazum zares edino orožje v roki!

To je samo izgovor. Maček in Zdr. opozicija sta mogla napisati načela nove

ustavne ureditve in reči: Mi bomo pri naših pristaših z vso silo delali na to, da se ta in taka ureditev z novo ustavo sprovede. — Tedaj bi imeli vsaj to jamstvo, da bodo Vl. Maček, A. Stanojević, Lj. Davidović in J. Jovanović osebno kot šefi odnosnih organizacij delali v eni in isti smeri.

To — se razume — ne bi bilo vezanje konstituante, bilo pa bi vsaj vezanje njihovih osebnosti. To pa je vendarle nekaj. Kajti če ti gospodje kaj predstavljajo in če smejo za obstoječi red (kakršen bi že bil) razglasiti, da je brez vrednosti — odkod se je vzela tedaj ta njihova izredna skromnost, da se o bodočnosti skupno in osebno sploh ne morejo izjasniti? Ako so imeli pooblastilo, da so mogli obstoječo ureditev proglasiti za brez vrednosti — kako da naenkrat nimajo polnomočja da povedo, kakšna naj bi bila bodoča ustava v najglavnejših potezah?

Ker pa so kot praktični politiki stopili pred vso javnost brez vsake besede o glavnih linijah nove ustave — to pomeni, da jih je k temu nagnala velika ogromna stiska — to pomeni, da se pri načrtu za to novo ustavo niti njih pet ni moglo sporazumeti!

Medtem pa gre okrog fama (govorica), da oni sicer že imajo sporazum, da pa ga nikakor ne morejo objaviti — ker jih ovira cenzura...

Razume se, da to ni resnica. Res pa je, da — nimajo ničesar, kajti vse se more objaviti — če se ima! Če ne verujejo, jih prosimo, naj — če kaj imajo — pošljejo Zboru. Dajemo jim besedo, da jim bomo vse na svoje stroške objavili...

Okrog pa gre še druga govornica, posebno med lahkovernimi pristaši g. Mačka in Zdr. opozicije.

Pristaši dr. Mačka se tolažijo, da obstoja neki tajni sporazum, katerega Zdr. op. zaradi svojih pristašev ne sme objaviti. Nasprotno pa se pristaši Zdr. opozicije tolažijo s tem, da se ta tajni sporazum ne sme objaviti — zaradi pristašev dr. Mačka.

Zagotavljamo tako ene kot druge, da ni nobenega tajnega sporazuma iz enostavnega razloga, ker ga niso mogli napraviti. Napravili so samo sporazum za rušenje. Za novo ustvarjanje in graditev naj bi se pa »narod« srbski sporazumel z »narodom« hrvatskim in »narodom« slovenskim...

Napravili so tisto, kar je g. Maček izrekel v neki številki svojega »Hrvatskega dnevnika« v oktobru pret. leta: »Mi smo sedaj sklenili sporazum, kako bomo porušili tisto, kar je oviralo ustvaritev našega hrvatskega narodnega ideala. Šele, ko bo to zares tudi porušeno, bomo odkrito povedali, kakšna državna ureditev nam je potrebna.«

Napravili so torej tisto, kar naj bi g. Mačku omogočilo, da bi šele mogel povedati, kaj prav za prav želi. Toda, kaj si on vendar želi, da tega sedaj ne sme povedati?

Če tega ne sme povedati tistim, ki so kakor mi na drugačnem političnem stališču — zakaj tega ne izreče vsaj svojim lastnim političnim prijateljem in kompanjonom iz Zdr. opozicije? Z nami ni delal sporazuma — z njimi pa ga je. Zato naj vsaj njim pove, kaj hoče. Z njimi naj o tem sklene sporazum!

Toda — tega jim doslej še ni povedal, z njimi v tem še ni sklenil sporazuma...

Kaj vendar želi dr. Maček takega, da more celo svojim sedanjim prijateljem povedati šele tedaj, ko bo predhodno porušil to — kakršno koli že je — kar danes še obstoja?

No, recimo, da bi Združeni opoziciji uspel tak sporazum z dr. Mačkom. Ukinila bi se sedanja ustava, izvolila in sestala bi se konstituenta (ustavodajna skupščina). Prično se pogajanja. Tedaj pa bi iznenada

iz že sedaj pooblaščenega evropskega neba zagrmel grom, zabobnela bi zemlja, zavrhali viharji.

Mobilizacija!...

Naj nam — prosimo jih — pojasnijo go-spodje iz Zdr. opozicije (dr. Mačka ne vprašujemo, ker je že v naprej izjavil, da noče odkrito govoriti, dokler se sedanje zapreke ne zrušijo): za katero in kakšno državo, pod katero in kakšno zastavo, v kateri in kakšni vojski, pod katerim in kakšnim komandantom naj dva milijona državljanov Jugoslavije zapusti svoje dotedanje mirne poklice?

Vemo, kaj nam bodo odgovorili: »No, do sprejetja nove ustave bo pač veljala začasna s sporazumom ustvarjena ureditev...«

To bi torej bila nekaka »začasna« Jugoslavija? »Začasna« zastava, »začasna« vojska, »začasni« vrhovni poveljnik?

Mi jih v tem dobro razumemo. Toda nekaj drugega je treba vedeti: Od vojakov se zahteva, da dajo svoje življenje — svojo edino in najdražjo posest. Naj nam odgovori gospoda iz Zdr. opozicije: Kakšna bo vrednost te vojske, ki naj bi ginila za »začasno« Jugoslavijo, za »začasno« zastavo, v »začasni« vojski, pod nekim »začasnim« vrhovnim komandantom??

Mladina — razčisti pojme

Pod tem očetovskim in ljubečim naslovom je napisal mladi gospod M-č (ki pa je nam Celjanom prav dobro poznan) v celjski »Novi Dobi« članek, ki je z vzgojnega in psihološkega stališča zelo zanimiv. Z vzgojnega stališča zasluži ta članek prav posebno pozornost, ker je bil baje napisan po navodilih dopisne politične šole JNS, ki je bila komaj pred par tedni svečano ustanovljena v Sarajevu na intimnem kosilu tamkajšnjih padlih veličin. Brez dvoma je v teh par tednih obstoja te dopisne šole g. M-č precej pridobil na političnem znanju. Čudimo se samo, kako more taka dopisna vzgoja tako čudovito vplivati na politične možnosti raznih promenadnih gospodičev, ki iz nepojmljivih razlogov drugače pišejo v svojih strankarskih glasilih, a povsem drugačne izjave podajajo nam, ko jih pritisnemo s hrbtom ob debatno steno. Namen dobre vzgoje je: vzgojiti dobre gojence; a tudi s tega vidika je g. M-č povsem odrekel sodobnim pedagoškim načelom, ker nam s slično dopisno vzgojo Omladine JNS še dolgo ne bo mogel nuditi enakovrednih tekmecev, da bi bila borba na nož Omladine JNS z Omladino Zbora (ki jo je napovedal zopet neki drugi celjski nadebudni mladi gospod) za nas hvaležnejša in zanimivejša. Lahko pa si predstavljamo uspeh politične vzgoje, ki ji je edino sredstvo: zavist in laž!

V dno duše smo žalostni, da moramo z naše strani priskočiti na pomoč sarajevski dopisni politični šoli Omladine JNS, da ji postrežemo z nesebičnostjo in resnico in da tako še preostali Omladini JNS dokažemo način pravilne politične vzgoje in plemenito borbo Omladine Zbora!

S psihološkega stališča vzeto, pa je omenjeni članek izraz duševne neorientiranosti in zbeganosti, ki vlada v JNS krogih. Celjski JNS veljaki, ki so še pred par leti bili neomejeni gospodarji te več ali manj slavne JNS trdnjave, so se morali porazu zateči s svojimi par pristaši kar med razvaline celjskega gradu, kjer so imeli dovolj priložnosti premišljevat o minljivosti posvetne veličine in slave... Pa celo na tem zares visokem položaju niso več varni. Zbor straši celo na celjskem gradu...; z vsake stene ponosno odmeva in odseva naš bojni klic »Živel Zbor«, »Živel Ljotić«... in to je tako zbegalo teh par gospodičev, da so v blaznem diru prihrumeli med celjsko nacionalno mladino vpijoč: »Draga mladina — razčisti pojme! Ne deluj v Zboru! Pomagaj nam iz obupnega položaja! Pridj v JNS, v kateri ni vse tako, kot izgleda!«

Pozabavamo se pa sedaj s člankom samim. M-č trdi, da je »Zbor« zmes fašizma, hitlerizma in zadružništva, dva stavka kasneje pa že pravi, da so temeljna načela zbornega programa vzeta iz (strmite!) programa JNS. Iz tega torej lahko logično (oh, uboga JNS logika!) zaključimo, da je tudi JNS zmes fašizma, hitlerizma in zadružništva in da ni torej prikrojena za naše razmere in naša slovanska čustva. Sicer pa je gospod M-č nam že osebno izjavil, da se popolnoma strinja z našim programom, zamerja nam le, da ga nismo povabili k sodelovanju že koj ob začetku našega delovanja. Morda se ga pa bomo še kdaj usmilili... Pravilno ugotavlja M-č,

Tudi to vprašanje jih ne bo preveč zbegalo. Še težje stvari jih niso mogle motiti... Oni tudi ne vidijo črnih oblakov, ne občutijo približevanja potresov in viharjev. Oni vidijo samo to, da že tako dolgo niso na oblasti! To pa je — tudi vse!

Zopet — kot vedno — moramo tudi tu reči, da izvzemamo poštene osebnosti gg. Ace Stanojevića in Lj. Davidovića. Toda oni ukrepajo mnogokrat — za to imamo dokaze — pod vsakdanjim pritiskom onih drugih, »ki se jim mudi«, ki vidijo samo oblast pred seboj in katerim je ugled teh zares poštenih starih državnikov dobrodošlo sredstvo za dosego tistega, kar name-ravajo.

In vendar bo prihod dr. Mačka v Beograd imel tudi politične posledice. Samo ne verujemo, da bodo le-te take, kot upa Zdr. opozicija.

Dne 8. oktobra pr. l. so oni s svojim sporazumom utrdili in okrepili obstoječe stanje. Tudi sedaj bo ravno tako, samo v drugačni obliki.

Vodje obstoječega stanja so zelo spretni ljudje, to vsi vedo. To pot jim bo vse to prišlo prav.

Združena opozicija pa bo morala biti — tudi s tem zadovoljna...

da ima način pisanja in značilen masten tisk v zborniških časopisih in brošurah velik sugestiven učinek na bralce; tega se tudi mi sami zavedamo in dobro vemo, da takega učinka JNS doseči ne more, čeprav bi ga zelo, zelo potrebovala. Presneto dobro pozna M-č duh in disciplino Zbora, kajti sicer ne bi mogel trditi, da naš pokret v današnjih prilikah, v opoziciji namreč, predstavlja prostovoljno discipliniranost članstva, čeprav to prav bedasto tako utemeljuje: »ker vodja ne razpolaga s sankcijami.« Sedaj šele razumemo, zakaj vlada v vrstah JNS takšna nediscipliniranost, in sicer radi tega, ker vodja (ne JNS niti Zbora!) razpolaga s sankcijami, ki bi iz JNS-arjev napravil telesa brez osebne svobode (to so namreč po M-ču sankcije vodje na oblasti)! Ne splača se pa zares debatirati o trditvi M-ča, da so Zborarji v Zboru radi osebnih koristi, častihlepnosti, zaradi funkcij ali pa zaradi pomanjkanja življenjskih izkušenj, kar bi morda lahko vse trdili le o mladini JNS, ki le nima »izkušenj«, ki jih je današnja častna nacionalna borba prepustila Omladini Zbora. Prepričani pa smo kljub vsemu, da bi celokupno vodstvo OJNS presedlalo v Zbor, če bi imelo pri nas kolikaj izgledov na vodilna mesta. To pa že vemo, da se je JNS (šele v opoziciji seveda!) odločila za poseben odtonek demokracije — disciplinirano demokracijo, dočim hoče Zbor le pravo narodno demokracijo — stanovsko demokracijo! Na žalost (ne našo!) je razlika med obema pojmom ogromna!

Kljub iznešenemu pa zagotavljamo M-ča, da bomo nekoč pozneje, ko ne bomo imeli toliko drugih skrbi in resnejših poslov, vzeli v poštev tudi sledeče zahteve njegove Omladine JNS:

1. Zbor naj omeji svojo propagando na klerikalce in komuniste,
2. Zbor naj se odreče Sokolstvu,
3. Zbor naj ne sprejema v članstvo osebe, ki bi iz JNS izstopale!

Ne moremo si pa pomagati, če je M-čev članek »Mladina — razčisti pojme!« v celjski »Novi Dobi«, reakcija na našo birokratično neekspeditivnost v zadevi omenjenih treh pobožnih želj!

Gospod M-č, brez zamere, pa kaj kmalu nasvidenje!

Mladina - razčisti pojme!

MED KAZNJENCI

- A.: »Zakaj pa ti sediš?«
 B.: »Ker sem pet ljudi načel.«
 C.: »Jaz pa sem ukradel bicikel.«
 D.: »Jaz pa — jaz sem imel brošuro...« (Splošen smeh.)
 A.: »A ti, E., zakaj si pa ti zaprt?«
 E. (jezno): »Zato — da ne uidem!«

VZGOJA

Mama JNS svojim otrokom: »Ali ne boste mirni, paglavci?! Marš v kot! Ali mislite, da se bo sicer kdaj spremenil »grenki kruh opozicije« v sladko potico z rozinami?...«

Cergol Izidor:

Ali sme biti pravi Sokol — Ljotičevci?

Cesar ves narod ne zna, nihče ne zna!
Cesar narod še ni izvedel, nihče ni izvedel!
Kar ni od naroda, sploh ni nastalo!
(Tyrš.)

Že drugič stavi »Delavska politika« to vprašanje in poziva Sokole, da nanj odgovorijo. Ker smo prepričani, »da je v sedanjih zmešnjavi idej in načel nujno potrebno, da vsakdo stopi na tisto mesto, kamor spada,« — tako namreč zaključuje kratkovezni, vendar nikakor ne jedrnat pišec v zgoraj omenjenem glasilu židovsko-materialistične internacionale, od 28. preteklega meseca, svoje duhovito skrpucalo — hočemo doprinesiti tudi mi svoj delež k razbitritvi pojmov, zlasti zato, ker smo mnenja, da gospodje okoli internacionale niso nič kaj posrečeni kot razsodniki pri vprašanjih, ki se tičejo dveh izrazito nacionalističnih gibanj.

Če motrimo svet in dogajanja v človeški družbi, si lahko vse to razlagamo v smislu materialističnega ali idealističnega svetovnega nazora. Prvi, ki mu je oče Karol Marks, trdi, da je osnova vsega sveta snov-materija in da je duh le brleča svetiljka, ki služi človeštvu le za to, da ne butne z glavo ob steno. Na okolico ne vpliva človek s svojimi idejami, temveč je sam popolnoma odvisen od gospodarskih razmer, ki so edino gibalno sveto in njegove zgodovine. Materija se ravna po svojih prirodnih zakonih, na katere človek nima vpliva, in tako poteka ves družbeni razvoj nezavisno od človeštva in njegovega hotenja.

V pogledu družbenih odnosov nas dovede ta materialistični svetovni nazor do individualizma, ki pravi: Vse delovanje poedinca in skupnosti mora koristiti le poedinca, kajti on je v sebi zaključena celota in osnova, edina osnova, tega sveta! Materializem ne more priznavati nobene skupnosti, kolektiva; ker duhu ne priznava odločilne važnosti, ne more priznavati nobene duhovne skupnosti; telesnih, osnovnih skupnosti pa nimamo. Človek je samemu sebi cilj! Vse, kar koristi meni, je dovoljeno, vse, kar koristi tebi, je tudi dovoljeno; ker pa žive ljudje v družbi, vodi to načelo do splošne borbe, ki se z vso neusmiljenostjo razvija med posamezniki. Nič je ne omejuje, kajti poedinec je začetek in konec vsega razvoja.

V to materialistično-individualistično skupino prištevamo tudi liberalizem in marksistični socijalizem. Prvi je za brezpogojno svobodo posameznika; drugi pa dejansko vodi do individualizma. Omejuje sicer poedinčevu svobodo v korist »druž-

be«, — katere pa nikoli ne oriše dovolj jasno! — vendar samo zato, da dobi zopet poedinec čim več materialnih koristi. Vsaka družbena zajednica je marksizmu le sredstvo za doseg njegovega cilja, ki je v tem, da dobi poedinec čim več materialnih dobrin. Vse, kar ne služi temu, mora razpasti!

Drugi svetovni nazor je idealistični, ki pravi, da so ideje ali misli, torej proizvod duha, gibalno družbene delavnosti. Človek ni na svetu zato, da doseže v neusmiljenem boju čim več dobrin, temveč živi zato, da doseže neke odrejene cilje. Človeško bitje pa tudi ne živi samo, temveč v zajednicah, na katere je vezano po krvnih ali kakšnih drugih vezeh. Najvišja taka zajednica je narod, kot poseben življenjski organizem, ki izpolnjuje v svoji celoti velike naloge v ustvarjanju skupnega blagostanja vseh svojih članov, obenem pa vrši važno vlogo v človeškem rodu, vendar zopet samo kot celota. Zato je potrebno, da podredi poedinec svoje interese koristim celote in mora požrtvovalno delati na ostvaritvi narodovih ciljev.

Tako nas vodi idealistični svetovni nazor, ki pravilno vrednoti človekovo duhovnost in ne smatra človeškega bitja za avtomat, voden po gospodarskih odnosih, do nauka, ki je v ostrem nasprotju z individualizmom, do organskega univerzalizma. Cilj človekovega delovanja je korist skupnosti in to ne samo materialna, temveč tudi duhovna. Na mesto borbe med poedinca za lastni dobrobit stopi solidarnost in medsebojno podpiranje ter jačanje skupnosti-naroda.

Kaj je nacionalizem? To je najvišje merilo za presojo vseh pojavov, če so pravilni ali nepravilni, dobri ali slabi, potrebni ali nepotrebni; to je teoretični in praktični sistem, ki temelji na razumevanju naroda in narodnosti. Izveden je iz besede »nacionalno«, kar pomeni posebne vrednote nekega naroda ali vsega človeštva. Od tu izhaja tudi naziv »nacionalistični«, ki smatra narod za nekaj absolutnega in ga postavlja na položaj najvišje moralne in družbene zajednice. Ta naziv vnaša v nacionalizem izrazito organsko-univerzalistično smer, kajti nacionalizem sam je možen tudi v materialistično-individualističnih tvorbah, ni pa v teh poslednjih možno rabiti naziva »nacionalistični«. Narod postaja organizem, ki ima svoje organe, ki niso mehanske tvorbe-stranke, temveč so to tvorbe, ki obstojajo od pravke in ki jih ni delal človek, — stanovi!

Tako smo dobili dve ostro ločeni skupini, ki temeljita na dveh svetovnih nazorih:

materialistični svetovni nazor — individualizem: liberalizem (liberalna demokra-

cija), marksistični socijalizem (sodrugji okoli »Delavske [?] politike«);

idealistični svetovni nazor — organski univerzalizem: izrazito nacionalistično-socijalni sistemi, — pazite sodrugji, da se vam ne zaleti! — Tyrševo Sokolstvo.

Da, tudi Tyrševo Sokolstvo spada med gibanja, ki temeljijo na idealističnem svetovnem nazoru. Pa saj tudi drugače ne more biti! Sokolstvo se je rodilo kot odpor, kot gibanje, ki je imelo namen osvoboditi narod (ne poedinca!) — Čehe nadoblasti drugega naroda (zopet: ne poedinca!). In zato je Sokolstvo nacionalistično in ne samo nacionalno. Tyrš se ni vprašal po tem ali bo njegovo gibanje, kajti Sokolstvo je gibanje, koristilo poedinca, temveč se je vprašal, ali bo njegova zamisel lahko rešila skupnost, in to duhovno skupnost-narod, nadoblasti tuja. To je, pišec sodrug, svobodoljubnost, ki jo naglašate v svojem članku! Vem, kam ste s tem merili; hoteli ste približati Sokolstvo materialistično-individualistični skupini in tako postaviti med njim in Zboraši pregrajo. Zato po Vašem »Brez svobodoljubnosti in demokratičnosti ni pravega Sokolstva.« Da, ni ga brez svobodoljubnosti, kajti človeštvo ni zadovoljno samo, če ima polne želodce, temveč si želi tudi duhovnega udejstvovanja, teži za tem, da dá razmaha svoji glavni sili — duhu in se pri tem ne ozira na fraze internacionalnega židovstva, hlepečega po svetovni nadvladi. Tyrševo Sokolstvo je svobodoljubno, toda to ni svobodoljubje poedinca, temveč naroda, kajti: »Pozabiti na sebe, kadar je to potrebno, priteči prijatelju na pomoč in svojo voljo dobrovoljno in moško podrediti celoti, ki ji moramo služiti — to so bližnja in sorodna svojstva.« (Tyrš.)

Ali ne veste, g. sodrug, da je osnovno geslo Tyrševoga Sokolstva »Poedinec nič, celota vse!«? To je geslo, ki je zelo blizu geslu nekega naroda na severu od nas. Pa menda vendar ne boste trdili, da je to posnemanje »tujih vzorcev«, saj ga je Sokolstvo postavilo preje, kakor je Hitler začel svoje gibanje!

In poglejte, g. vpraševalec, Zbor je tudi na ta način svobodoljubni; tudi on, kakor Tyrševo Sokolstvo, zamuje tisto poedinčevu svobodoljubje, osnovano na materialističnem individualizmu — s čigar pomočjo razkrajja židovstvo organizme-narode, da so proti njihovem izžemanju manj odporni, — in zahteva, da poedinec vložil vse svoje sile v skupno delo, ki naj vse naše ljudstvo povede v boljšo bodočnost. Tudi Tyrš, kakor naš Zbor, nima za izhodno točko poedinca, temveč skupnost, ki je pri obeh organska celota-narod! Tukaj začenja svobodoljubnost in sicer v dve smeri: proti silam, ki od zunaj butajo v naše meje in proti židovsko-kapitalističnim izžemalcem, ki s pomočjo politikov, od znotraj rušijo prav iste meje.

No, oglejmo si še Vašo sokolsko demokratičnost! Kakor vam je, g. »zaščitnik Sokolstva«, gotovo znano, imamo več vrst

demokracij: politično, gospodarsko, kulturno, socijalno itd. Vse težijo za tem (zoiroma bi morale težiti), da pritegnejo k upravljanju čim več ljudi, da ljudstvo v čim večji meri sodeluje. Pustimo na stran vse ostale in vzemimo tisto, ki nas zanima, t. j. politično demokracijo. Pa tudi te je, na žalost, več vrst: liberalna, razredna in stanovska.

Liberalna demokracija je prevzela filozofske osnove liberalizma, to je iz individualistične skupine izpeljana nauka. Hoče čim večjo svobodo poedinca. Ali je to tista, ki jo navajate?

Razredna ima priliko kazati rezultate svojega razdiralnega dela v nekoč mogočni Rusiji. Pa tudi ta sloni na materialistično-individualističnih temeljih. V praksi se je izprevrila v diktaturo židovske klike, ki uničuje najmogočnejši slovanski narod in pred katero je moralo, dobro si zapomnite g. sodrug, Tyrševo Sokolstvo bežati za meje in osnovati zunaj Rusije svoj savez. Ali je ta tista, ki jo navajate?

Stanovska demokracija je tista, ki bo pritegnila k delu vse stanove in po njih najširše plasti ljudstva. To je demokracija zboraške in jugoslovanske bodočnosti, ki prav za prav edina zasluži naziv demokracija, ker edina teži za tem, da pritegne k upravljanju čim več ljudstva. Ali je ta tista, ki jo navajate?

Ni v resnici ne prva, ne druga in ne tretja, kajti vse te demokracije so družbeni sistemi, kar pa Tyrševo Sokolstvo ni, temveč je samo jedro nekega svetovnega na-

Mi smo zakon! ali: Kje je avtoriteta?

Šibeniška »Odrbana« prinaša v svoji zadnji številki vest:

»Odobrenjem nadležne vlasti Sokolskom društvu Kaštel Lukšiću ustupljen je komad mora na obali, na kojem će društvo podići Sokolski dom. Taj komad mora do sada je bio ispunjen kojekakvom nečisti, dok će on sada da bude ukrašen jednom divnom zgradom, koja će pružati i lijep izgled obali.

I Sokolsko društvo otpočelo je radom, čišćenjem jednog zatrpanog kanala i nasipanjem tog terena. Medutim, drugi dan rada udariše zvona na Mukšićkoj crkvi in pozvaše narod na uzbunu.

Na mjesto gradnje dojuriše oko 30 oboružanih ljudi predvođeni od prvaka b. HSS g. Mratinovića i Lukšićkog načelnika, također i pristalice b. HSS, koji počеше da nasutu zemlju ponovno rasiplju i ruše ono, što su Sokoli uz odobrenje vlasti, teškom mukom, a na korist okolnih zemalja očistili i uredili.

Dodoše organi vlasti, pa čak i izaslanik Sr. Načelstva u Splitu.

Na primjedbu jednog uglednog Sokolaša, da se zakonski žale ako im je nešto krivo g. Mratinović uzvikuje — Mi smo zakon!

Tone Miklov:

Študentje

(Nadaljevanje.)

II.

Da mi ne bo nihče očital neiskrenosti, hočem najprej pomesti pred domačim pragom. Torej nacionalistični študentje!

V drugem nadstropju palače »Grafike« so prostorj Strelske družine in uredništvo »Naše volje«. V mali tajniški sobi sem prvič segel v roko odbornikom mladinskega odseka strelske družine. Izvemši enega nisem poznal nikogar. Po dveh, treh sejah sem dobil približno sliko tovarišev iz odbora. Večinoma pridni ljudje, nekaj prav požrtvovalnih moči. Vsi navdušeni nacionalisti. Toda vendar se mi je zdelo, da njihovi nazori niso čisto jasni. Neko oktobrsko soboto je bilo prvo propagandno predavanje visoko gorj v četrtem nadstropju »Grafike«. Naslov predavanja: »O nacionalizmu«. Obisk je bil kar dovoljen. A nisem bil povsem zadovoljen, ko sem opazoval obraze po dvorani. Precej deklet, fantje so bili skoro v manjšini. Lepo, da se tudi dekleta zanimajo za taka predavanja, še lepše bi bilo, če bi se ga tudi fantje v večjem številu udeležili.

Omladina strelske družine šteje trenutno kakih 250 članov. Večinoma se njeni pristaši prištevajo k nacionalističnemu taboru. In ne morem reči, da bi bili najslabši nacionalisti. Toda ljudi, ki se štejejo za nacionaliste, sem srečal tudi izven »Grafike« dovolj. In mnogi so me pripravili do

tega, da pravim raje »liberalni« kakor nacionalistični tabor. Kajti pravi nacionalizem nima s tem taborom opravka, kakor nima opravka z drugimi tabori. Storimo že enkrat tisti odločilni korak: prelomimo z liberalizmom popolnoma. Liberalizem je zastarel individualistični nazor, ki je stremel povsod po nebrzdani svobodi, kratko in malo po neredu. Nacionalizem, pri nas jugoslovanski nacionalizem, je kolektivističen nazor, ki smatra jugoslovanski narod kot organično enoto, v kateri se morajo dejanja poedincev skladati s koristmi narodne celote. Pravi liberalizem in pravi nacionalizem se izključujeta. Neke vmesne stopnje so seveda možne. Toda nam mladim ne gre za trhle in varljive sporazume. Skrajni čas je, da enkrat za vselej poveemo, kaj je črno in kaj je belo.

Vsa zmeda z liberalnimi in nacionalističnimi pojmi je nastala, ker je bivša liberalna stranka kratko in malo presedlala v nacionalizem, ko ji je to kazalo. To dejstvo si moramo jasno predočiti. Kajti jasno je, da volk ostane volk, čeprav obleče meniško haljo. Nas nobena stranka prav nič ne briga. Zato pravih nacionalistov tudi liberalne ideje prav nič ne brigajo in nimajo z nobenimi tabori nič opraviti. Vsakega nacionalista mora jeziti, ko se njegovi nazori in njegovo ime uporabljajo za špansko steno. To mišljenje na srečo prodira med študenti in upati je, da se kmalu zbere skupina pravih odločnih nacionalistov, ki bo stala izven prej omenjenih taborov.

Liberalni (ne nacionalistični!) študentje izvirajo po večini iz meščanskih in malo-

meščanskih družin. Zato jim je, rekel bi, prirodna tista mestna udobnost, neodločnost in površnost. Kakih velikih idej, ki so važna gonilna sila, nimajo. V pojmih vlada nejasnost, v prvi vrsti jih zanima lov za užitki in zabavami, ki jih na vseh straneh omejujejo sitni paragrafi. Sport, ples, zaljubljeni romani, kolikor mogoče lepa obleka, poleg tega seveda še kino, modni časopisi — to so nekako načela te zlenarjene meščanske mladine. Saj jo imajo tudi drugi tabori, a v liberalnem tako prevladuje, da je zanj kar značilna. Ne, to niso ravno čisto pokvarjeni ljudje, a so nekako v sredi med poštenimi in nepoštenimi, niso ne mrzli ne gorki, v bistvu so zmaterializirani uživalci tega sveta, hlastajoči za nasladami, ki so poštene le radi videza in na skrivaj kmalu prestopijo postavljene meje. V glavah jim vedno roji misel o popolni svobodi, ki bi jih rešila nadležnih socialnih spon in v svoji »naprednosti« gredo tako daleč, kolikor morejo brez škode za svoje dobro ime. Vsa njihova načelnost obstoji v zabavljanju čez »farje«, ki pa ne temelji v razliki političnega, kulturnega ali svetovnonazorskega gledanja na svet, ampak v pikri jezi na religiozne moralne nauke, ki jih duhovščina v oznanja,

Z drugimi vprašanji si liberalna mladina, vsaj po večini, ne beli glave. Po imenu se sicer radi izdajajo za jugoslovanske nacionaliste, a so čisto hujši slovenoborci kakor ljudje iz drugih taborov. Na skrivaj brijejo norce iz Boga, naroda in vsega sveta, a spet le v nekem mejah, da vsaj na videz lepo izgledajo.

Ob lanski obletnici ustanovitve češkoslovaške republike je povabil češkoslovaški konzul tudi mnogo dijakov na predstavo Smetanove opere »Prodana nevesta«. Razume se, da je bila opera polna. Djaki so menda še najrednejši obiskovalci našega gledališča, seveda so izrabili ugodno priliko za brezplačno predstavo. Galerijsko stojišče, slavni »Ochsenstand«, je bilo natlačeno. Stal sem tik ob ograji, za mano so se prerivali trije, štirje fantje, precej gosposko oblečeni. Godba je zaigrala češkoslovaško in našo državno himno. Vsi v gledališču so vstali in zavladal je mir. Samo tisti fantiči za mojim hrbtom so zbijali šale na račun nekih žensk pred nami na galeriji. Da te šale niso bile posebno okusne, mi ni treba še posebej povedati. Človeka zjezi, če se tako obnašajo ljudje, ki nosijo na prsih znak viteške sokolske organizacije.

Pitkost in načelna brezglavost liberalnega tabora seveda morata odbiti vsako razumnejšo glavo in vsak krepkejši, odločnejši značaj. Zato se ta tabor razkrajja. Salonski marksizem, o katerem bom spreporil kasneje, zvabi marsikaterega liberalca na svojo stran. Po površnosti mu je zelo soroden, po moralni popustljivosti sta si enaka. Tudi v skrajni komunizem, ki drzno in energično zanikuje vse dosedanje vrednote, je pot kratka. Drugi pa, ki pravilno spoznajo, da je plehkost liberalnega nazora v površnem, svobodomiselnem pojmovanju vrednot in idej, se zatečejo v »slovenski katoliški« tabor ali pa k — nacionalistom.

zora, na čigar podlagi bo nastal boljši in socialno pravičnejši družabni red.

Pomnite, g. sodrug: Tyrševo Sokolstvo služi le eni svrhi: **Vzbuditi in utrditi hoče narodove moči, da bo sposoben braniti svojo največjo dobrino — narodno svobodo!** To je Tyrševa zamisel, ki jo je Sokolstvo po njem podedovalo, kajti Sokolstvo s Tyršem stoji in pade!

(Konec prih.)

Uredništvu »Politike«

V zvezi z Vašim poročilom z dne 22. VIII. 1938, pod naslovom »Na konferenci g. Ljotića v Preljini je prišlo do pretepa«, moram storiti v interesu resnice naslednje popravke in dopolnitve:

Takoj ko se je to pripetilo, sem vedel, da bo prinesla »Politika« o tej moji konferenci poročilo; pričakoval sem le, da bo Vaš poročevalec objektivni. Pa ni bil.

1. Vaš dopisnik je pozabil omeniti ime osebe, ki je organizirala ta pretep.

Ta pozabljivost je v toliko bolj neprijetna, ker bi mu lahko to ime navedla vsaka oseba, ki je bila tam navzoča.

To je advokatski pripravnik, bivši policijski uradnik Popović iz Ljubice. Po političnem prepričanju je komunist. Zbral je, postal in privedel iz Čačka, Ljubice in Preljine štirideset fantov, svojih somišljenikov.

Brez potrebe, preden se je konferenca začela, je vstopil v sobo, kjer sem sedel z nekoliko svojimi prijatelji, z vsemi svojimi napadalcji, čeprav sem naglasil, da bomo šli vsi v dvorano in da bom jaz tam govoril.

V tem trenutku so vstopili vsi napadalcji v posebno sobo, vsi dobro založeni s kamenjem in oboroženi z noži. Tu je on najprej napadel svečenika Buhića. Ko sem ga poskušal pomiriti, mi je dejal: »Gospod Ljotić, vi ne boste danes tukaj imeli shoda,« in takoj nato so pričeli privedeni napadalcji metati iz neposredne bližine kamenje.

So priče, ki so slišale, kdaj je Popović privedel napadalce iz dvorane v sobo, kjer smo sedeli in jim dajal ukaze, kdaj naj začne z napadom.

Treba je pri tem vedeti, da so napadalcji zato tudi vdrli v ono sobo, ker mi je bilo jasno, da v prepolni dvorani, v kateri je bilo zelo mnogo članov »Zbora«, ne bodo uspeli z napadom.

3. V trenutku največje gneče in pretepa, do česar je prišlo, radi napada teh pripravljenih napadalcev, sem zaslišal nekoliko slabih strelav iz revolverja, ki so prihajali z leve strani pred menoj. Osebe, ki so streljale, nisem opazil, ker je med menoj in njimi bilo nekoliko oseb.

Po streljanju so napadalcji pobegnili.

4. Ni resnica, da sem pobegnil iz one sobe in tudi nisem imel po pobegu napadalcev razloga, da pobegnem.

Iz te sobe sem od trenutka napada in pretepa in skozi ves ostali čas odšel trikrat. Prvič, takoj po pretepu na hodnik pri sobi in sicer za nekoliko sekund, ker so me pozvali tja neki tovariši, pa sem se takoj vrnil nazaj. Drugič sem odšel iz te sobe skozi dvorano na ulico, da vrnem nazaj ranjenega Milomira Nikolića, da bi ga obvezali in tretjič iz one iste sobe skozi hodnik na dvorišče, da povem orožnikom, da naj pokličejo zdravnika. (Na žalost sresko mesto nima zdravnika.)

5. Vaš dopisnik Vam ni poročal, da sem govoril po vsem tem, velikemu številu kmetov iz Preljine in okolice, ki se niso hoteli raziti, dokler me ne slišijo, o ciljih »Zbora« dobre pol ure, da so me poslušali z največjo pažnjo in odobravanjem, da sem obljubil, da pridem ponovno v njihov kraj, da sem jim razdelil vse polno raznih letakov in brošur in da je stotine rok ostalo praznih, ker na žalost nisem imel več kaj, da jim dam.

7. Tudi tokrat smo takoj ugotovili, da ljudstvo neobičajno rado sprejema besedo »Zbora« in vprav radi tega hočejo sejalci sovražstva to preprečiti, kakor so hoteli tudi pri »Triglavu«, podprti od one strani, od katere se more ta pomoč najmanj pričakovati.

Da pa je res tako, je dokaz nekoliko tisoč konferenc in shodov »Zbora« v zadnjih treh letih — s skoro deset slučajih pretepa ali nereda.

Zelo bom hvaležen »Politiki«, če bo prinesla ta popravek. Ne pozivam se niti ne na zakon. Pozivam le na njeno dolžnost, da omogoči, da se pove resnica.

V tem upanju ostajam hvaležen uredništvu **D. V. Ljotić, l. r.** Beograd, 22. VIII. 1938.

Mitri:

Usodne napake v protikomunističnem boju

Smo najodločnejši nasprotniki komunističnega nauka in prakse. To nam priznavajo tudi v obrekovanju najvnetejši nasprotniki, ki so že ponovno nahujskali komuniste na nas in naše prireditve: »Hej! Glejte!! Fašisti!!! Puc! Puc!« In zapeljano delavstvo se je pustilo nahujskati in se je na komando za plotom skritih, zadovoljno se smejočih farizejev drlo: »Dol s fašisti!«, še preden je zvedelo, da je eno naših osnovnih, glavnih stremljenj socialni red, ki naj v naši, z naravnim bogastvom tako bogato obdarjeni državi, zagotovi delavcu človeka in sinu našega naroda vredno življenje.

Nismo proti-komunisti zato, da se ne bi zamerili enemu ali drugemu vodji obeh velikih sosednjih narodov (kakor to utegne biti motiv protikomunistične usmerjenosti pri marsikom drugem!), tudi nismo protikomunisti zato, ker to želi »velesila duha« in tuzemski podložniki te velesile, kateri se pa (n. pr. v Belgiji) komunistična dogma o brezbožnosti ne vidi prav nobena ovira za zaveznitvo proti nacionalnemu pokretu. — Najnepremostljivejši prepad med komunisti in nami tvori njih nauk o potrebi uničenja zakonskih in rodbinskih vezi! Nam je rodbina sveta in nedotakljiva, ker je naravna edinica v političnem in gospodarskem življenju naroda, osnovno ognjišče za gojenje narodove etične sile, njegovih moralnih vrlin. Naša vroča želja je, da bi ravno ta protinaravna komunistična dogma in praksa ne uničila v — ne le številčno, ampak tudi duhovno in etično — tako velikem ruskem narodu one sile, ki mu je potrebna, da se otme gospodarstva pretkanih izkoriščevalcev tega narodom najnevarnejšega krivoverstva in zopet prevzame duhovno in politično vodstvo Slovanstva.

V tej komunistični usmerjenosti pa nam povzroča velike in — žal — le preutemeljene skrbi dejstvo, da moramo gledati, kako drugi, kričeč, da pobijajo komunizem, uporabljajo sredstva, s katerimi komunisti ne le ne pridejo do živga, ampak ga naravnost krepe. Pred vsem je treba udariti po komunizmu **tam, kjer je!** Kjer se ljudstvo jezi nad resnično neurejenimi socialnimi razmerami, nad pri nas absolutno nepotrebno brezposelnostjo, nad izživljenim ponašanjem brez dela — na račun krvavih žuljev izsesanega delavstva — bogatečih, nad kričečimi hura-nacionalnim in hura-pobožnim pozivanjem na plodovitost v razmerah, ko ni zagotovljen kruh niti že živim otrokom, — tam to ni komunizem in nepopravljiva napaka je, če se take ljudi vlačijo v ječe in zapore!

Vesti iz pokreta

SLAVA TOV. ACE LAZAREVIĆA, NAR. POSLANCA

Naš tovariš Aca Lazarević, narodni poslanec, je slavil v torek, 9. t. m., svojo krstno slavo v Gornji Šatorni. Poleg številnih prijateljev iz cele okolice, je v imenu Zborašev osebno prispeval in čestital krstno slavo tovarišu Aci in njegovi družini naš tovariš predsednik Ljotić ter urednik »Novoga Puta« tov. Mojić s starešino zagrebškega org. področja Vukovićem.

Ob tej priliki je govoril predsednik pred številnimi gosti toplo pozdravljen od vseh prisotnih.

TOVARIŠ LJOTIĆ V AZANJU

V torek, 9. t. m., je bilo v Azanju veliko zborovanje naših borcev, na katerem je govoril predsednik tov. Ljotić. Navzlic temu, da zborovanje ni bilo v dovoljni meri najavljeno in da je bil delavnik, se je zbralo na glas, da prihaja tov. Ljotić, preko 2000 ljudi, ki so pazljivo poslušali besede svojega vodje, često prekinjajoč ga z burnim odobravanjem. Besede tovariša predsednika so bile težke in ostre. Blato in gnoj, ki sta se v naši državi nevarno razmnožila, strahopetnost in koristolovstvo, ki sta preplavila našo domovino, vse to je bilo ostro kritizirano in obsojeno: Zbrana množica je povsem razumela svojega vodjo, zagotavljajoč mu, da ga bo z vso silo podprla v njegovi resnični borbi za dobro naroda.

Za njim je govoril temperamentno in prepričevalno tovariš Zoran Vuković, starešina zagrebškega organizacijskega področja. Zborovanje je poteklo v največjem redu, a ga je zaključil junaški prota iz Azanja tov. Kosta Majštrović.

Ječe in zapori imajo — kakor vsaka stvar — svojo dobro in slabo stran. Stoletja se prerekajo kriminalisti o njih namenih in učinkih; o povračevalnem, ki daje po krivičnem dejanju oškodovanemu in človeški družbi zadoščenje, o ustrahovalnem, ki plaši zločince in druge za krivično dejanje razpoložene ter prepreči ponovitve in v modernem času zlasti o poboljševalnem učinku. Pri vsem tem prerekanju gre za učinek kazni na resnične krivce — na etično inferiorne in modrovanje o pravilnosti te ali one teorije in o uspehih ni naša stvar.

V tesni zvezi s tem pogrešnim uporabljanjem ječ je sistem poizvedovanja. Pri tem ne mislimo na za vsak urejeni pravni red potrebnj aparat tajnih zasledovalcev resničnih zločincev, ampak le na onega lažnjivih denuncijantov; vzgajanje hinavcev, ki se sladko zakrinkani vrinejo v vrste upravičeno nezadovoljnih poštenih ljudi, da ujamejo nedolžno mišljene besede, jim dodajajo in jih zavijajo, če si že vsega sami ali po naročilu ne izmislijo, da dobe obljubljeno nagrado. Kako nezaslišan zločin nad narodom, nad njegovo etično vrednostjo in srčno kulturo: vzgajanje, gojenje, nagrajanje podležev, ki za nagrado ovajajo poštene sinove naroda kot zločince, uničujejo poštene rodbine in ugonablajo v narodu vero v pravico! Ljudstvo jih imenuje »Judeže«, pa dela s tem svetopišemskemu Judežu veliko krivico: Ta ni lagal — on je Kristus le pokazal — in! nato se je skesal, vrgel srebrnike proč in se obesil, — oni pa se zabavajo s srebrniki v kopaljščih, med tem ko njihove trpeče nedolžne žrtve v ječi sivé v skrbi za zapuščeno rodbino, kateri je odvzet rednik! — Gorje narodu, ki vzgaja in neguje na lastnih prsih to najogabnejšo gadjo zalego!

In uspeh teh »Judežev«? Ravno oni dajejo nedolžno preganjanim med ljudstvom mučniški nimbus, njim satnim mučniški ponos in neomajno odporno vero. **Tudi Judež je bil potreben! Kajti: Brez Judeža ni Kalvarije in brez Kalvarije ni Vstajenja!** — In končno: Narod verjame! To pa je ravno ono, česar oni, ki so Judeže najeli, niso hoteli!

V boj proti komunizmu! Toda, v boj z edino uspešnim sredstvom: Dajte proletarijatu dela, plačajte mu to delo tako, da bo mogel s ponosom poudarjati, da je skrben oče svoje družine, da ji pri njem ni treba stradati, ampak ima dovolj vsega kulturnemu človeku potrebnega — pa bodo ječe političnih zločincev prazne!

ZBOROVANJA TOV. PREDSEDNIKA V VALJEVU, KRUPNJU IN MIONIDI

Predsednik tov. Ljotić je imel pretekle nedelje zelo uspela predavanja v Valjevu, Krupnju in Mionidi. Vsa zborovanja so bila zelo dobro obiskana in so potekla v največjem redu in miru. Uspeh teh zborovanj je odličan. Zanimanje za »Zbor« je v teh krajih nenavadno veliko in v najkrajšem času bo postalo Valjevo z okolico eden najmočnejših stebrov »Zbora« v državi.

ZBOROVANJE V KOTOR-VAROŠI

Dne 7. t. m. je bilo v Kotor-Varoši zelo uspelo zborovanje »Zbora«, kateremu je prisostvovalo okoli 150 ljudi. Na zborovanju so govorili tovariši Polik Anton, mizar, Mladen Vuković, študent, Nikola Luke ter Živko Brković iz Beograda.

Istega dne sta se vršili še zborovanja v Šipragu in Maslovaru, ki sta uspeli ravnatko odlično. Navzoči so pazljivo poslušali razlago naših tovarišev o programu Zbora.

USTANOVNA SKUPŠČINA »ZBORA« V BANJALUKI

Dne 27. julija t. l. je bila v prostorih pokreta v Banjaluki ustanovna skupščina mestne organizacije Zbora, kateri je prisostvoval naš poznani borec tovariš Brković.

Skupščino je otvoril tov. A. Polik, mizar, ki je v jednatih besedah iznesel poglede »Zbora« na rešitev glavnih problemov v naši državi.

Nato je govoril tov. Nikola Vuković, priv. uradnik o novi Jugoslaviji, Jugoslaviji reda, dela in blagostanja.

V imenu omladine je spregovoril Mladen Vučković, študent, o današnji mladini,

Za proslavo 30-letnice NSZ, ki se bo vršila dne 3. in 4. septembra t. l. v Ljubljani, vlada veliko zanimanje. Podružnice NSZ tekmujejo, katera bo poslala več svojih delegatov, pa tudi ostala nacionalna javnost pravilno ceni pomen in važnost jubileja narodnega delavstva. Organizacija narodnega delavstva to tudi po pravici zasluzi, saj je organizirano narodno delavstvo važen činitelj v našem javnem življenju. Poleg članov NSZ so sedaj priglasili svojo udeležbo zastopniki raznih sorodnih organizacij, tako da bo proslava NSZ res dostojna narodna manifestacija.

Za proslavo je dovoljena polovična železniška vožnja, ki velja od 1. do 7. septembra. Vsak udeleženec kupi na odhodni postaji cel vozni listek in predpisano železniško legitimacijo, ki velja potem tudi za povratek. To je važno predvsem za one udeležence, ki se ne bi mogli poslužiti nedeljske polovične vožnje. Vsak udeleženec pa mora imeti potrjeno, da se je udeležil proslave. Polovična vožnja velja za osebne in brze vlake.

Prav posebno zanimanje vlada za akademijo z družabnim večerom, ki bo v soboto, dne 3. septembra zvečer, v dvorani Delavske zbornice in za manifestacijsko zborovanje, ki bo istotam v nedeljo, dne 4. septembra dopoldne. Proslava 30-letnice NSZ ne bo hrupna, pač pa dostojna manifestacija narodnega delavstva.

Za proslavo NSZ, ki bo dne 3. in 4. septembra t. l., je dovoljena polovična železniška vožnja v Ljubljano na podlagi rešitve ministrstva saobračaja. Vsak udeleženec kupi na odhodni postaji cel vozni listek in železniško legitimacijo Obr. K 13 in ta vozni listek velja potem tudi za brezplačni povratek. Vsak udeleženec pa mora imeti na legitimaciji potrjeno, da se je proslave udeležil. Polovična vožnja velja od 1. do 7. septembra t. l. za vse osebne in brze vlake, izvzemši ekspresnih.

njenih stremljenjih, morali, ugotavljajoč, da se ona predvojna bosanska omladina ponovno zbira in stopa v borbo za novo, svetlejšo in srečnejšo bodočnost vseh Jugoslovanov od Soče do Črnega morja.

Za tem se je zvršila izvolitev mestnega odbora v Banjaluki, na čelu s predsednikom tov. Polikom. V odbor so bili izvoljeni: Marko Pavleta, obrtnik, Nikola Vučković, uradnik OUZD, Milan Nešić, obrtnik, Dušan Vučković, trgovec, Veljko Cvijić, obrtnik, Savo Tešanović, obrtnik, in Stanislav Komar, obrtnik.

GIBANJE »ZBORA« V MESECU JULIJU

Človek, ki redno zasleduje pisanje velikega »informativnega« tiska, prihaja do zaključka, da je JLG Zbor popolnoma zamrl, ker ta tisk komaj enkrat mesčno prinaša poročilo o kaki konferenci. Med tem pa stvarno izgleda čisto drugače. »Zbor« ne samo da ni zamrl, temveč nasprotno, s polno paro dela in se krepko razvija, v kar naj služi statistika o održanih zborovanjih, predavanjih in konferencah v mesecu juliju t. l. in to v sledečih krajih: v Sodratici, Celju, Mariboru, Kranju, Zagorju, Trbovljah, Ljubljani, Županji, Brčkom, Novem Sadu, Beloj Crkvi, Kistanju, Mostarju, Smokviću, Zemuniku, Venkovcu, Babinem Polju, Jasenovcu, Dupljaji, Kaludžerovu, Ujmi, Vršču, Jagodinsku, Belom Brdu, Kričkama, Kanjanima, Tepljini, Čokešinu, Valjevu, Glini, Delju, Novom Bečeju, Vranjevu, Somboru, Staparju, Karadordevu, Aleksandrovu, Splitu, Boboti, Pačatinu, Trpinji, Bagunji, Kajevu, Donjoj Kamarici, Kragujevcu, Vlaški, Banjaluki itd.

ZA TISKOVNI SKLAD SO DAROVALI:

Pravdič Stane, Žalec Din 20.—
A. O., Laško Din 30.—
Neimenovan, Laško Din 24.—
Tovariši kraj. org. Pobrežje-
Tezno (podporni fond) Din 241.—

Vsem darovalcem iskrena hvala.

Tovariši in prijatelji pokreta, posnemajte!

Poravnajte naročnino!